

Protocol Pesten

Schoolstelling:

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

De school is verplicht om haar leerlingen en leerkrachten te beschermen tegen seksuele intimidatie, agressie, geweld en pesten. Pesten op scholen is een ingewikkeld probleem dat serieus aangepakt moet worden. Deze aanpak is gericht op twee sporen:

- Preventief
- Curatief

1. Preventief

1.1 Wat is pesten?

Ouders, kinderen en leerkrachten moeten eenzelfde beeld hebben over pesten. Wat maakt plagen nu tot pesten? Het uitwisselen van gedachten hierover is van essentieel belang. We beschouwen pesten als een vorm van agressief gedrag van een of meerdere kinderen, meestal gericht tegen één ander kind. Het uit zich in bedreigingen, lichamelijk geweld, schelden, buitensluiten, roddel verspreiden, dingen van een ander kapot maken of wegnemen en intimidatie. Het gebeurt meestal buiten het gezichtsveld van de leerkracht of ouders. Degenen die wel getuigen zijn, zijn meestal leeftijds- of groepsgenoten, die vaak hun mond houden omdat zij bang zijn zelf slachtoffer te worden. Ze worden aangeduid als de 'zwijgende groep'. Pesten kan in allerlei gradaties voorkomen, van tamelijk onschuldig tot zeer ingrijpend. Uiteraard zit hier een 'ervarings/gevoelsfactor' in. Het probleem wordt vaker ontkend, hoewel het in elke jaargroep op de een of ander manier wel eens voorkomt. Soms duurt het enige tijd voor de leerkracht er zicht op krijgt. Soms is dat pas na klachten van de ouders.

1.2 Schooldefinitie Wat is pesten?	Wat is plagen?
Pesten is een subtype van agressief gedrag, waarbij één of meerdere individuen bij herhaling een betrekkelijk machteloze ander aanvalt, vernedert en/of buitensluit. (Salmivalli, 2009)	Bij plagen is er sprake van incidenten. Een persoon zegt iets, een andere zegt iets terug en meestal is het dan afgelopen. Vaak is het een kwestie van elkaar voor de gek houden. De machtsverhouding is gelijk. Plager(s) en geplaagde(n) hebben een gelijke of bijna gelijke macht. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat om zich te verweren.

Zowel de school als geheel als iedere leerkracht afzonderlijk probeert pesten te voorkomen. Deze preventie bestaat o.a. uit:

Op schoolniveau:

- Streven naar een goed pedagogisch klimaat waarin kinderen zich veilig en geborgen voelen.
- De school gebruikt de methode Kwink en Gouden Weken (zie bijlage 1 en 2).
- De school gebruikt, indien nodig, de methode Meidenvenijn.
- Risicoleerlingen worden in kaart gebracht m.b.v. het signaleringsinstrument Viseon!
- Bij het gebruik van fysiek geweld nemen wij contact op met de ouders en bespreken samen de te nemen maatregelen.

Op leerkrachtniveau:

- Leerlingen duidelijk maken dat het signaleren van pesten (niet plagen) doorgegeven moet worden aan de leerkracht. Uitleggen dat dit geen klikken is.
- Leerkrachten vertonen voorbeeldgedrag. Noemen kinderen bijvoorbeeld niet bij hun bijnaam en maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk die als kwetsend ervaren kunnen worden.
- De leerlingen stellen samen met de leerkracht gedragsafspraken op. De leerkracht ziet, samen met de leerlingen, toe op de naleving daarvan.
- De leerkracht werkt aan een positieve groepsvorming:
  - respect voor elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden
  - samenwerken en elkaar helpen
  - respect voor elkaars spullen
  - niemand buitensluiten
  - naar elkaar luisteren bij beurten
  - ruzies uitpraten en bijleggen
  - etc.

2. Curatief

1. Van iedere leerkracht mag worden verwacht dat hij/zij pesten kan signaleren. Er kan hierbij gebruik worden gemaakt van observaties in de klas en op het speelplein, informatie van ouders, collega's en medeleerlingen van de gepeste, uitslagen van Vision!. Ouders en school zijn educatieve partners. Wij vertrouwen erop dat ouders signalen doorgeven zodat school adequaat kan handelen.

2. De leerkracht neemt duidelijk stelling.

- Indien de leerkracht onomstotelijk pesten heeft gesignaleerd, geeft hij/zij duidelijk en ondubbelzinnig aan dat hij/zij dergelijk gedrag niet accepteert.
- Hij/zij probeert zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer.
- Hij/zij probeert het invoelend vermogen van de pester en de zwijgende middengroep te vergroten.

3. Wanneer het pesten ondanks alle inspanningen doorgaat of opnieuw de kop op steekt, gaat de school, respectievelijk de leerkracht over tot een verbrede aanpak. Het pestprobleem binnen een groep wordt dan onderdeel van het team. Consultatie van IB of gedragsspecialist behoren dan tot de mogelijkheden.

Bij pesten onderscheiden we vijf groepen die eraan deelnemen of ermee geconfronteerd worden:

- a) De slachtoffers
- b) De daders
- c) De 'zwijgende groep'
- d) De ouder(s)
- e) De leerkrachten/de school

Iedere groep heeft specifieke hulp en/of begeleiding nodig om ons pestbeleid tot optimale uitvoering te brengen.

a) Het slachtoffer

- Als een kind gepest wordt vertelt het dat aan de ouder(s), een vertrouwenspersoon of de leerkracht. Kinderen die voortdurend worden gepest reageren meestal door passief gedrag of ze gaan uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn 'aangeleerd' als reactie op het gepest worden. Het 'aangeleerde gedrag' kan weer 'afgeleerd' worden. Vaak verdwijnt bepaald afwijkend gedrag als het pesten is gestopt. Toch kunnen vormen van afwijkend gedrag ook langdurig aanwezig blijven. De kans dat het pesten zich herhaalt is dan groot. Het afwijkend gedrag wordt dan weer aanleiding tot pesten.

Acties:

- Er wordt nagegaan of er sprake is van plagen of pesten. De onderstaande vragen kunnen daarbij helpen:

- Ben je wel eens slachtoffer van pesterijen geweest? (geslagen, uitgescholden, opgewacht, bedreigd)
- Heb je er op dit moment ook last van?
- Wat gebeurt er dan precies?
- Hoe lang duurt het al?
- Wie pest jou?
- Wie bemoeien zich er nog mee?
- Heb je er al eens met iemand over gesproken?
- De groepsleerkracht heeft regelmatig een gesprek met het kind.
- De groepsleerkracht neemt contact op met de ouders en maakt (zonder namen te noemen) het pestprobleem bespreekbaar.
- Indien nodig voor het kind een training sociale vaardigheden adviseren.

b) De dader

- De groepsleerkracht heeft een kort gesprek. De leerling heeft zich niet aan de regels gehouden en dit heeft consequenties.
- De leerkracht voert probleemoplossende gesprekken. Hierin probeert hij de oorzaak van het pestgedrag bloot te leggen. Mogelijke oorzaken:
  - vroeger zelf gepest
  - gebrek aan aandacht (van de ouders)
  - slecht voorbeeld van ouders, leerkrachten of andere volwassenen
  - gedrag als gevolg van tv-ge geweld
- Vergroten van de gevoeligheid van de pester voor wat hij het gepeste kind heeft aangedaan.
- De leerkracht maakt afspraken met de pester over de gewenste gedragsverandering.

- De groepsleerkracht neemt contact op met de ouders en maakt het pestprobleem bespreekbaar.
- Indien nodig voor het kind een sociale vaardigheidstraining adviseren.
- Indien nodig kan Schoolmaatschappelijk Werk ingeschakeld worden.

c) De 'zwijgende groep'

- De zwijgende groep wordt gevoelig gemaakt voor de gevolgen van pesten voor het slachtoffer. Hierdoor kan wellicht nog beter achterhaald worden wat er zich heeft afgespeeld en wat de mogelijke oorzaak van het pesten is.
- De leerkracht stimuleert activiteiten die bijdragen aan een onderlinge sfeerverbetering.
- Bij een complex pestprobleem wordt er hulp gezocht bij een externe instantie.

d) De ouder(s)

- Ouders worden in de schoolgids geïnformeerd over het beleid aangaande pesten op school.
- Zie bijlage 3

e) De leerkracht/de school

- Aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling als vast gegeven binnen de groep/school. Zowel het signaleren middels Viseon! als het aanleren van omgangsregels en het omgaan met emoties/gevoelens.
- Kinderen gevoelig maken voor wat ze anderen aandoen en dit structureel binnen het lesprogramma aan de orde stellen.
- Samen met de kinderen afspraken opstellen en hieraan een pestreglement koppelen. Deze afspraken zijn zichtbaar aanwezig in de groep/school.

2.1 Informatie over pesten:

- www.pestweb.nl
- www.pestten.net
- www.meidenvenijn.nl

Bijlage 1

Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). Inclusief burgerschap en mediawijsheid. Voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Praktisch, leuk en altijd actueel. Gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep.

Als ouder wilt u graag weten wat uw kind op school doet. Ook als het gaat om alles wat uw kind leert op het gebied van sociale- en emotionele vaardigheden. De meeste scholen hebben daar een methode voor. Kwink is zo'n methode. Kwink is volledig online lesmateriaal en bedoeld voor de hele school. Met behulp van Kwink leert uw kind belangrijke lessen voor het leven. Het oefent hiermee zijn sociaal-emotionele vaardigheden. Daarvoor is een veilige groep van belang. Een groep waarin kinderen zichzelf kunnen zijn en waarin verstorend gedrag als pesten niet voorkomt.

Waarom Kwink:

- Voorkomt verstorend gedrag en pesten
- Kent een groepsbrede, preventieve aanpak
- Zorgt voor een sociaal veilige groep
- Verhoogt de leeropbrengsten
- Werkt met vijf bewezen gedragscompetenties
- Biedt iedere les unieke filmpjes
- Voldoet aan de Wet Sociale Veiligheid
- Is leuk

Voor meer informatie kijk op: <https://www.kwinkopschool.nl/> en https://youtu.be/fVDu_mRokLI

Bijlage 2

Een goed begin is het halve werk! Dit geldt zeker voor de groepsvorming aan het begin van het schooljaar. De eerste weken van het schooljaar zijn cruciaal voor het creëren van een fijne sfeer in de groep. Leerlingen verkennen elkaar, de leerkracht en de regels en ook het groepsvormingsproces begint na een vakantie weer helemaal opnieuw. De leerkracht speelt in deze fase een essentiële rol. Hoe maak je nu samen met kinderen een goede start van het schooljaar? En hoe stimuleer je een positieve groepsvorming waar je een jaar lang plezier van hebt? Op basisschool St. Martinus worden de Gouden Weken ingezet om een goede basis voor een fijne sfeer te leggen.

De Gouden weken starten direct na de grote vakantie en duren zes weken. Het zijn cruciale weken. Kinderen ontwikkelen zich razendsnel. Niet alleen sociaal, maar ook cognitief en fysiek. Zelfs als je dezelfde groep meeneemt, zal het effect van minstens 6 weken vakantie je niet ontgaan. Kinderen zijn letterlijk en figuurlijk gegroeid. De groep heeft elkaar een langere tijd niet gezien, waardoor het groepsvormingsproces van vooraf aan begint. Hoe kun je je schooljaar nu optimaal beginnen? Kies je ervoor om vanaf het begin meteen de teugels strak aan te trekken en dan later wat te laten vieren? Of observeer jij liever eerst wat er in de groep gebeurt? Op het moment dat je klas voor het eerst bij elkaar komt, start het proces van groepsvorming, waarbij de leraar een essentiële rol speelt.

Begeleiding in deze beginfase is daarom doorslaggevend voor het ontwikkelen van een positief klimaat en het gezamenlijk vaststellen van normen

.Bij de Gouden Weken ligt het accent op **groepsvormende activiteiten**.

Leerkrachten werken volgens een **stappenplan** om deze gouden weken vorm geven. Het stappenplan omvat naast suggesties voor de inzet van groepsvormende activiteiten, ook suggesties voor de regelgeving, de indeling van het lokaal en de indeling van een dag.

Inzichten vanuit het **Groepsontwikkelingsmodel** van Tuckman en de behoeftepiramide van Maslow spelen een voorname rol bij de fases van groepsvorming. Deze inzichten worden op een praktische en concrete manier vertaald naar de onderwijspraktijk, waarbij energizers en coöperatieve **leervormen** een belangrijke rol spelen.

Voor meer informatie:

<https://www.onderwijsmaakjesamen.nl/actueel/een-goede-start-van-het-schooljaar-maak-je-samen/>

Een goed
begin...

Bijlage 3

Pestsignalen voor ouders

Als je kind nooit over pesten vertelt, kan het toch gebeuren. Je merkt het wel eens aan andere dingen.

Gepeste kinderen	Pesters
Het kan zijn dat je kind gepest wordt als je merkt dat: - je kind niet meer graag naar school gaat - je kind nooit vrienden mee naar huis neemt - de schoolresultaten slechter worden - je kind niet meer graag buiten speelt - je kind regelmatig dingen kwijtraakt of vertelt dat zijn spullen zijn vernield - je kind klaagt over buikpijn of hoofdpijn - je ineens veel blauwe plekken en schrammen bij je kind ziet - je kind slecht slaapt of nachtmerries heeft - er nooit een uitnodiging voor een verjaardag voor jouw kind komt of je kind zijn verjaardag niet wil vieren - je kind niet graag naar de sportclub, muziekles of het buurthuis wil - je kind steeds minder durft, steeds banger wordt voor andere kinderen	Het kan zijn dat je kind een pester is als je merkt dat: - je kind opvallend stoer doet - je kind vertelt hoe populair hij wel is - je kind erg tegendraads en opstandig is, steeds probeert zijn zin door te drijven - je kind steeds in een vast groepje optreedt en jou zelden vertelt wat hij/zij doet en waar hij/zij is - je kind vaak roddelt over andere kinderen - je kind vaak thuiskomt met verhalen over grootse lichamelijke prestaties - je kind zich opvallend agressief gedraagt tegen kinderen en tegen volwassenen
In een groep Het kan zijn dat er in een groep op school, in de buurt of club wordt gepest als je merkt dat: - je kind niet meer zo veel over school vertelt - je kind met minder plezier naar school, muziekles, voetbaltraining, etc. gaat - er ineens veel kinderen van een club/school afgaan - je kind ineens niet meer wil dat je hem/haar naar school of naar de club brengt - je ineens je kind overal naar toe moet brengen	